

Jan Lacina: Za Karlem Hudcem – vědcem, sportovcem, ochráncem přírody, dramatikem. (smuteční promluva při rozloučení v Krematoriu města Brna 21. 11. 2017)

Jedním ze specifíků Brna - alespoň se domnívám - je, že zde více než v jiných velkých městech drží pohromadě vědci a kumštýři. Nejenže se tu druží ti strojí s rozevlátými a dokážou táhnout za jeden provaz, ale občas se tyto dva zdánlivě odlišné postoje dokonce semknou v jediném člověku.

Takovou renesanční osobností byl například profesor Masarykovy univerzity Vladimír Úlehla i jeho žák a pokračovatel Miloš Spurný. A takovou osobností bezesporu byl i doc. RNDr. Karel Hudec, DrSc.

Těžko, přetěžko se smíruji s tím, že o něm musím mluvit v čase minulém. Ale pokusím se svá slova nelámat ke smutku - vždyť Karel Hudec byl člověk radostný a radostný je i jeho odkaz.

Narodil se 18.11. 1927 v Mokrém Hoře u Brna. Jeho otec, bývalý ruský legionář, po němž zdědil i křestní jméno, byl tehdy řídícím učitelem a náčelníkem Sokola v Jehnicích.

Byl to právě on, který podnítl Karlův zvědavý vztah k přírodě, kladný vztah ke cvičení a sportu, tedy souzvuku ducha s tělem. (A muselo Karla a celou rodinu krutě poznamenat, když byl otec odbojář na samém konci války v dubnu 1945 umučen v Mauthausenu.)

Z poklidné příměstské krajiny s lesem Kleštínkem a lučinatým údolím Ponávky putoval Karel v letech 1938-1945 do reálného gymnázia v Brně - Králově Poli. V následujících pěti letech studoval na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity.

Už tehdy, pod vedením zoologa prof. Sergeje Hraběte, se specializoval na ornitologii. A stačil ho tam ještě ovlivnit i shora zmíněný prof. Vladimír Úlehla, filozofující rostlinný fyziolog a přední znalec jihomoravského folkloru.

Přínosem pro životní cestu bylo zdánlivé vyhnání na severní Moravu a Slezsko. Působil tam pět let jako učitel (dokonce i dějepisu!) na základní škole v Bohumíně-Pudlově a na gymnáziu v Ostravě-Přívoze.

Byl tam ale obklopen rybníky s bohatstvím vodního practva, tedy obdobnou přírodou, které propadl již za dob brněnských studií na jižní Moravě.

A právě v této době, když už předtím stanul několikrát "na bedně", vystoupil na její stupeň nejvyšší: roku 1954 se stal mistrem republiky v plavání, v disciplíně 200 m motýlkem.

A tak jednou z radostných podob, v níž si můžeme Karla Hudce jako špičkového ornitologa a sportovce v jedné osobě zapamatovat, je ta, kdy plave v rybníku a nad jeho motýlými křídly se k výšinám zvedá šik divokých husí.

Roku 1955 se Karel Hudec vrací do Brna a nastupuje do Ústavu (tehdy laboratoře) pro výzkum obratlovců Československé akademie věd. Vydrží zde bádát (jako vedoucí ornitologického oddělení) až do odchodu do důchodu téměř 40 let.

Ze stovek jeho odborných publikací se sluší připomenout alespoň četné statě o hlavním druhu jeho ornitologického zájmu - huse velké. A zejména spoluautorství a editorství několikasvazkového díla Ptáci ČSSR (resp. ČR), opětovně vydávaného v nakladatelství Academia. Nelze nezdůraznit, že v průběhu let přibývá v jeho odborných publikacích ochranný akcent.

My, kteří jsme pracovali v Geografickém ústavu ČSAV ve starobrněnském klášteře na Mendelově náměstí, rádi jsme se družili s veselou partou "od obratlovců", v níž kromě Karla Hudce dominoval i docent Jaroslav Pelikán a další významní zoologové.

Pod hlavičkou KRB (komplexní racionalizační brigády) jsme tehdy společně vymýšleli koncepci a metodiku tvorby územních systémů ekologické stability krajiny, kostru ekologické stability brněnské aglomerace či kritické komplexní hodnocení vlivů Vodního díla Nové Mlýny na krajinu a životní prostředí.

Co se tehdy udělalo krásné užitečné práce! A přitom, nemohu nepřiznat, že nejednou při našich sezeních teklo proudem dobré víno a zvučely divoké slovácké písničky při cimbálové muzice (vesměs bez cimbálu).

Karel Hudec býval jediný, který do té krásné vřavy dokázal stejně jako slovácký šohaj pronikavě zahvízdat na dva prsty.

Po odchodu do důchodu nastal v Karlově životě další vzmach. Dále se věnoval své výzkumné a popularizační ornitologické činnosti.

Se zoologem a malířem Janem Dungelem uspořádal jedinečný Atlas ptáků České a Slovenské republiky (Academia, 2001), byl jedním z hlavních autorů obsáhlého atlasu Příroda České republiky - Průvodce faunou (Academia, 2007) stejně jako Atlasu hnízdního rozšíření ptactva (Aventinum, 2006). Není divu, že roku 2012 obdržel Cenu předsedy Akademie věd ČR za propagaci vědy. Jeho vrcholným dílem je ovšem objemná kniha (452 stran) Ptáci v českém životě a kultuře, která vyšla v nakladatelství Academia teprve v letošním roce.

Práve v ní se naplno zúročil Karlův multidisciplinární pohled a prožitek - od ptáků v poesii a výtvarném umění až po ptáky v české kuchyni.

Jako ochránce přírody byl Karel Hudec od začátku aktivní v Českém svazu ochránců přírody a krajiny, stál u zrodu časopisu Veronica, až do konce svých dnů byl velmi přínosným členem jeho redakční rady i autorem.

Roku 2007 obdržel Cenu Josefa Vavrouška za osobní angažovanost v jihomoravské ochraně přírody, za stavění mostů mezi různými profesemi a institucemi ve prospěch ochrany životního prostředí.

Právě v tom "stavění mostů" byl vlídný a vstřícný Karel Hudec velmistrem. Znal se

a kamarádil s kdekým, ovšem důsledně selektoval slušné a zajímavé od těch ostatních.

"Pták je všechno," definoval kdysi hlavní předmět Karlova zájmu jeden z jeho nejzajímavějších kamarádů, výtvarník Miloslav Sonny Halas. A málem totéž lze říct - v dobrém slova smyslu - i o Karlu Hudcovi. Vždyť i jeho dramatické, literární a rozmanité akční dílo, vždy úsměvně recesní a konstruktivně ironické, je téměř stejně tak obsáhlé, jako jeho práce vědecké a popularizační!

Založil například A.I.D.S. (Akademický inzitní divadelní soubor), v němž několik vážených doktorů věd hrálo jeho dramata. Například Karel Darwin zaměstnancem akademie věd nebo environmentální verzi Jiráskovy Lucerny.

Karlem napsaný a pronesený milostný monolog v tomto kuse patří k tomu nejlepšímu, co jsem kdy "na prknech znamenajících svět" viděl a slyšel. Se třemi přáteli založil spolek s nejdelším názvem i zkratkou na světě, totiž První evropský neregistrovaný nevládní nezávislý dobrovolný vzájemně prospěšný občanský kruh přátel restaurací a tvorby nových památek se sídlem v Brně (PENNDVPOKRPRATNPSSVB), stavějící po Vysočině pomníčky rozmanitým živočichům, třeba Karafiátovým Broučkům.

Není to tak dávno - teprve rok - co Karel Hudec při oslavách 30 let časopisu Veronica, zvedající číši červeného vína vysoko nad hlavu, aniž by ukáplo, zpíval a bohatýrsky hvízdal po boku cimbálové muziky. I čardáš si tehdy se svou paní Svatavou zatančil.

Právě tak jsme si představovali i oslavu jeho devadesátin. Je nám, a bude, po něm smutno. Ale copak lze vůbec zapomenout na jeho vlídnou a úsměvnou tvář, která vzpomínky na něj vždycky rozjasní?

Zdá se mi to být jako včera, kdy jsem Karla Hudce zpovídal pro oslavný článek k jeho šedesátinám. Tehdy si - obyvatel paneláku v brněnských Štýřicích - přál otáčivý dům s výhledem do bažin a vod s husami velkými a kolpíky na jedné straně, do suchých stepí s dropy a dytíky úhorními na straně druhé.

Představuji si, že tam kdesi, ve zvláštním oddělení pro hodné ateisty, teď takový vyhlídkový příbytek má. Zaslouží si to.